

1545-то заседание, 2-4 декември 2025 г.
(формат „Права на човека“)

H46-11 Група „Йорданова и други“ срещу България (жалба № 25446/06)
Наблюдение върху изпълнението на решенията на Европейския съд

Относитими документи

DH-DD(2025)1149 , CM/ResDH(2020)357 , CM/Del/Dec(2024)1514/H46-14

Жалба	Дело	Решение от	Окончателно на	Индикатор за класификация
25446/06	ЙОРДАНОВА И ДРУГИ	24/04/2012	24/09/2012	Комплексен проблем
46577/15	ИВАНОВА И ЧЕРКЕЗОВ	21/04/2016	21/07/2016	
30782/16	СИМОНОВА	11/04/2023	11/07/2023	

Описание на делото

Тази група дела се отнася до намеса в правото на жалбоподателите на неприкосновеност на жилището или на личния и семейния им живот в резултат на заповеди за изземване [на публичен имот] или за премахване [на незаконен строеж], издадени и подложени на съдебен контрол в съответствие с вътрешната правна уредба, която не е изисквала никаква преценка за пропорционалност (потенциални нарушения на член 8). Делото *Йорданова и други* се отнася до планираното отстраняване на жалбоподателите, от ромски¹ произход, от незаконно селище в София. Делото *Иванова и Черкезов* касае планираното събаряне на къщата на жалбоподателите, построена без разрешение за строеж. Делото *Симонова* се отнася до събарянето на незаконно построената къща на жалбоподателката, без цялостен преглед на пропорционалността и без да се предложи на жалбоподателката решение, което да не оставя семейството без дом.

В решението по делото *Йорданова и други* Европейският съд е указал, във връзка с член 46 от Конвенцията, че общите мерки трябва да включват изменения в относимите вътрешно законодателство и практика, за да се гарантира, че заповедите за изземване на публична земя или сгради „ясно идентифицират преследваните цели, засегнатите лица и мерките за осигуряване на пропорционалност“ дори в случаите на незаконно владееене, като по този начин се дава възможност за проверка на пропорционалността.

Състояние на изпълнението на решението

Комитетът на министрите е разгледал тези дела за последен път през декември 2024 г. Информацията, предоставена от властите и тази, която е публично достъпна, е обобщена по-долу.

Индивидуални мерки

Комитетът вече е отбелязал, че индивидуалните мерки, свързани с евентуална нова заповед за принудително извеждане² по отношение на жалбоподателите по делата *Йорданова и други* и *Иванова и Черкезов*, са тясно свързани с общите мерки. В решението си по делото *Симонова* Съдът

¹ Терминът „роми и пътуващи“ се използва в Съвета на Европа, за да обхване голямото разнообразие от групи, обхванати от работата на Съвета на Европа в тази област: от една страна, а) роми, синти / мануш, Кале, Каале, Романичали, Бояш / Рудари; б) балкански египтяни (египтяни и ашкали); в) източни групи (Дом, Лом и Абдал); и, от друга страна, групи като Пътуващи, Йениш и населението, обозначено под административния термин „Gens du voyage“, както и лица, които се идентифицират като цигани. Настоящото е обяснителна бележка под линия, а не определение за роми и/или пътуващи.

² В настоящите бележки „заповед за принудително извеждане“ се използва като общ термин за различни административни актове, които могат да доведат до принудително напускане на жилището (например заповед за изземване [на публичен имот], заповед за за премахване [на незаконен строеж] или заповеди с подобен ефект).

е посочил, че през 2018 г. жалбоподателката е възстановила къщата си и е започнала отново да живее в нея. В допълнителната информация от 30 септември 2025 г. (DH-DD(2025)1149) властите уточняват, че жалбоподателката и децата ѝ все още живеят в същото жилище, което е подходящо за живеене, и че властите са преустановили всякакви действия по отношение на сградата, за да избегнат риск от бездомност.

Общи мерки:

1) Настояща рамка и законодателни предложения от 2019 г. относно преценка на пропорционалността³

Настоящата рамка закрепва принципа на пропорционалност в административните производства. Лицата, които незаконно заемат общинска или държавна собственост, трябва да бъдат принудително изведени от имота. Всяка сграда, построена без разрешение, е незаконна и подлежи на събаряне; от октомври 2018 г. съдилищата започнаха редовно да извършват преценка на пропорционалността на такива заповеди, но остават въпроси относно обхвата и осигуряването на тази преценка (вж. по-долу). Други разпоредби предвиждат събаряне на опасни сгради или забрана за използване на постройки преди издаването на разрешение за това.⁴

През 2019 г. беше изготвен законопроект, който предвижда конкретно задължение за извършване на преценка на пропорционалността на заповедите за изземване на общински и държавни жилища и на заповедите за премахване на незаконни жилища, които са единственият дом на лица, които имат вещни права или са извършили строителните работи. Този законопроект обаче не е преминал процедура на обществено обсъждане и не е бил внесен в Народното събрание. Властите са посочили, че забавянията са се дължали на политическата нестабилност. През 2024 г. те посочиха, че се очаква да бъде започната процедура за обществено обсъждане след сформирането на редовно правителство и че междуведомствена експертна група ще въведе преценка на пропорционалността и по отношение на всички разпоредби в съответното законодателство, които имат „подобен на премахването ефект“.

В този контекст Комитетът многократно е настоявал, включително при предходното си разглеждане през декември 2024 г., за необходимостта от възобновяване на законодателната работа. Той е призовал да се гарантира, че всички лица, засегнати от заповед за принудително извеждане (или от административни актове, които имат подобен на заповедите за изземване [на публичен имот] и за премахване [на незаконен строеж] ефект), могат да се възползват от преценка на пропорционалността, дори ако те или членовете на техните домакинства нямат вещни права и не са извършвали строителните работи.

В своето скорошно допълнение от 30 септември 2025 г. властите не са предоставили информация за продължаване на законодателната работа. В своя доклад за дейността си за 2024 г. омбудсманът е повторила препоръките, направени в предишни доклади, за даване на приоритет на законодателните изменения. В становище от 16 октомври 2025 г. (DH-DD(2024)1224) Българският хелзинкски комитет (БХК) поддържа позицията, че не съществуват фактори от общ характер, които да възпрепятстват законодателния процес, като посочва многобройните изменения във въпросните закони, направени от 2019 г. насам.

2) Административна практика относно принудително извеждане на лица от жилища и преценка на пропорционалността

През март 2024 г. властите публикуваха анализ, изготвен от независими експерти, в резултат на проект, изпълнен от Министерството на правосъдието в рамките на Норвежкия финансов механизъм („анализът от март 2024 г.“).⁵ Този подробен анализ разкри, че администрацията не е извършвала по последователен начин преценка на пропорционалността при издаването на заповеди за принудително извеждане. В него се предлага да се приеме координационен механизъм, който да предостави на всички институции средства за действие и сътрудничество при извършването на преценка на пропорционалността или оценка на възможностите за предоставяне на друго жилище. В него се предлага и първи проект на такъв механизъм и план за действие.

³ За повече подробности относно законопроекта от 2019 г. вж. CM/Notes/1443/H46-8.

⁴ Съответните национални разпоредби са, както следва: Закон за общинската собственост (член 65); Закон за държавната собственост (член 80); членове 195, 178, 225, 225а от Закона за устройство на територията от 2001 г.

⁵ Анализът от март 2024 г. и планът за действие са достъпни на български език. Вж. също резюме в CM/Notes/1514/H46-14.

В своето становище от 16 октомври 2025 г. БХК посочва, че жилищата на лица, живеещи в ромска общност в квартал в София (Захарна фабрика), са били разрушени на 15 април 2025 г., въпреки че Съдът [Европейският съд по правата на човека] е постановил привременни мерки да не се пристъпва към разрушаване.⁶

3) Преценка на пропорционалността от националните съдилища

В предишни решения Комитетът многократно е отбелязал, че съдебната практика все още не изглежда напълно установена в някои отношения и е недостатъчна, за да създаде ясна правна рамка за цялостна преценка на пропорционалността. Той е приканил властите да обмислят начини за по-нататъшното ѝ усъвършенстване. Властите не са предоставили нова информация за настоящото разглеждане, но относима информация за съдебната практика е предоставена в становище от гражданското общество (становище по правило 9.2) или е достъпна в публикувани съдебни решения.

a) Съдебен контрол на изземването на незаконно заети държавни или общински имоти

В предишни становища властите са посочили, че в периода 2017—2023 г. в няколко съдебни решения е анализирана ситуацията на ползвателите на незаконно заети жилища и е приложен член 8 от Конвенцията.

В анализа от март 2024 г. се посочва, че по-често съдилищата не са вземали предвид аспекти, свързани с личната ситуация на ползвателите на съответния имот, докато Върховният административен съд (ВАС) е тълкувал член 8 като осигуряващ защита само на наемателите на общински имоти, които са спазвали стриктно закона и договора за наем.⁷

В своето становище от 16 октомври 2025 г. БХК поддържа позицията, че в случаите на масови изземвания на жилища на роми от сегрегирани общности липсва подходяща преценка на пропорционалността. Неправителствената организация дава пример с решение от юли 2025 г., с което се обявява за недопустима жалба срещу заповед за изземване на земята, на която преди това са се намирали разрушените жилища на роми, на основание, че жалбоподателите не са адресати на заповедта, тъй като нямат вещни права, признати права на владение или ползване.

b) Съдебен контрол на премахването на незаконни жилища

През 2024 г. властите са посочили, че най-често съдилищата извършват анализ в съответствие с член 8 от Конвенцията относно заповедите за принудително извеждане и че в няколко решения между 2016 и 2022 г. ВАС е признал наличието на интерес от обжалване на лица, които не са доказали вещни права върху дадено жилище.

По отношение на преценката на пропорционалността, в анализа от март 2024 г. се посочва, че най-често съдилищата извършват такава преценка. В своето становище от октомври 2024 г. БХК поддържа позицията, че много съдебни решения предоставят защита само на собственици, които стриктно спазват строителните норми. По отношение на признаването на интерес от обжалване, анализът от март 2024 г. посочва, че преобладаващата съдебна практика признава такъв само на лицата, които са построили сградата, и изключва лицата, които са живели в сградата, но не са били адресати на заповедта.⁸ Съдебната практика от 2025 г. също сочи съществуването на (последователна) национална съдебна практика, която не признава правен интерес от обжалване на обитателите, а само на лицата с вещни права или права да строят на парцела, или на тези, които са извършили строителството.⁹

c) Съдебен контрол на действията за изпълнение съгласно Административнопроцесуалния кодекс (АПК)

Съдилищата могат да извършват преценка на пропорционалността и в контекста на действия за изпълнението на заповеди за изземване [на публичен имот] и за премахване [на незаконен строеж].

⁶ Тези привременни мерки се отнасят до делото „Илиева и други“ (жалба № 11201/25), комуникирано на правителството през юли 2025 г. Конгресът на местните и регионалните власти на Съвета на Европа и Комисарят по правата на човека са изразили загриженост в тази връзка, както и Европейският парламент.

⁷ Вж. съответно стр. 52 и стр. 51-53 от анализа от март 2024 г. Вж. също така скорошни примери от Административен съд София-град (решение № 19605 от 9 юни 2025 г. по адм. дело № 1364/2025, решение № 11419 от 2 април 2025 г. по адм. дело № 9968/2024).

⁸ Относно преценката на пропорционалността и интереса от обжалване вж. съответно стр. 41-42 и 46-47 от анализа от март 2024 г.

⁹ Вж. също пример в това отношение в становището на БХК от октомври 2025 г., както и решение № 2989 от 16 юли 2025 г. по адм. дело № 362/2025 на Административен съд Стара Загора.

Само лицата, определени като адресати от администрацията, могат да оспорят законността на действията за изпълнение или да подадат жалба въз основа на нови обстоятелства (член 292 от АПК). Изглежда, че за спиране [отсрочване и разсрочване] на изпълнението за срок до два месеца (член 278 от АПК) с цел да се предотврати значителна или трудно поправима вреда, искане могат да се подават от адресатите на заповедите за принудително извеждане и от други засегнати лица.

Незабавното [предварителното] изпълнение на заповедите за изземване на имот (разрешено по силата на закона за общински и държавни жилища) може да бъде спряно от съда по искане на лицата, обжалващи заповедта, въз основа на нови обстоятелства, с цел да се предотврати значителна или трудно поправима вреда (член 166 от АПК). Съдът може да отмени действията по изпълнението, но такива решения не правят невалидна самата заповед за изземване [на публичен имот] и за премахване [на незаконен строеж].¹⁰ Когато органът по изпълнението установи, че строежът е единственото жилище на дадено лице, той може да прекрати изпълнението, като приложи директно Конвенцията.

През октомври 2025 г. БХК е посочил, че на 17 юли 2025 г. административният съд е отхвърлил искане за спиране на предварителното изпълнение на заповед за изземване на имот от обитатели от ромски произход, като е установил, че не е доказана никаква възможна вреда, тъй като жалбоподателите не са нито собственици, нито владеят или ползват имота на правно основание.

d) Предложения, формулирани в анализа от март 2024 г.

В този анализ се предлага да се обмисли да се направи искане до ВАС за тълкувателно решение за уеднаквяване на съдебната практика по отношение на преценката на пропорционалността и предоставяне на право на обжалване на по-широк кръг от лица.

4) Наличност на общински жилища или друг вид подслон за осигуряване на пропорционалност на заповедите за принудително извеждане, когато това е необходимо

Няма статистически данни за общинските жилища на национално ниво, но предишни проучвания показват, че част от общините не разполагат с такива жилища. Според проучване, цитирано в анализа от март 2024 г., в края на 2022 г. имало само 395 свободни жилища (много от които в лошо състояние) за общо 8 988 лица, включени в списъка на чакащите за общинско жилище в 30-те най-засегнати общини. Наличността на свободни общински жилища е била много ниска в някои градове, особено в София. Лицата, които вече са настанени, могат да ползват общинските жилища за неопределен период от време, което прави малко вероятно лицата в списъка на чакащите да получат общинско жилище в обозримо бъдеще. Няма е и достатъчно допълнителни социални услуги за настаняване на бездомни лица.

В предходни документи властите предоставиха информация за плановете за осигуряване на общински и социални жилища за уязвими групи и за правилата за разпределяне на такива жилища.¹¹ Анализът от март 2024 г. установи необходимостта от по-ефективно управление на общинската собственост, актуализиране на общинските наредби относно жилищните нужди и улесняване на процедурите, както и поставяне на ограничение на продължителността на наемните отношения.¹²

През декември 2024 г. Комитетът призова за увеличаване на наличността на цялостни решения за настаняване и поиска допълнителна информация за възможностите за осигуряване на пропорционалност на заповедите за принудително извеждане в ситуации, в които може да е необходимо предоставянето на подслон на особено уязвими лица, ако няма налични общински жилища или подслон.

За настоящото разглеждане властите посочват, че по време на среща с Конгреса на местните и регионалните власти на Съвета на Европа през юни 2025 г. кметът на София се е ангажирал да изготви до септември 2025 г. дългосрочен план за социално жилищно настаняване, чиято подготовка вече е започнала. Били са обсъдени и варианти държавата да предостави на общината неизползвани парцели или сгради като временно решение за ситуации на принудително извеждане. Столична община е провела обществени консултации по своя план за социални услуги за 2026 г., включително за временно настаняване в случаи на принудително извеждане. Тя се е ангажирала да построи още 11 центъра за социални услуги, предназначени и за бездомното население, и да

¹⁰ Вж. стр. 55 от анализа от март 2024 г.

¹¹ За повече подробности вж. бележките към заседанието на Комитета от декември 2024 г.

¹² Вж. стр. 81 от анализа от март 2024 г. Вж. също така препоръките в петото становище на Консултативния комитет по Рамковата конвенция за защита на националните малцинства относно България (29 май 2024 г.), сред които е осигуряването на подходящо алтернативно и постоянно жилище за лицата, засегнати от изземване на имот.

проведе за първи път преброяване на бездомните, което ще започне през есента на 2025 г., като първа стъпка за проследяване и справяне с бездомността.

5) Законодателни изменения относно адресната регистрация, приети през септември 2024 г.

Измененията от 2024 г. в Закона за гражданската регистрация (ЗГР) позволиха на бездомните лица или на лицата, живеещи в незаконни жилища, да получат адресна регистрация и по този начин да получат документи за самоличност, да кандидатстват за общинско жилище и да ползват социални услуги. Те предвидиха адресна регистрация (по служебен ред или по искане на лицето) на адрес, собственост на общината, ако лицето не може да се регистрира на друг адрес.¹³

През септември 2025 г. властите посочиха, че впоследствие са били внесени изменения в съответните наредби, за да се предвидят необходимите процедури. Общините редовно уведомяват гражданите на своите уебсайтове и в писмен вид за регистрацията им по служебен ред на адрес в общината и за необходимостта от промяна на документите им за самоличност; общините редовно вземат решения за определяне на служебни адреси. В своето становище от 2025 г. БХК сочи за трудности за хората с увреждания, възрастните хора или живеещите в бедност да получат достъп до интернет уведомленията за служебна регистрация.

6) Продължаващо сътрудничество с Конгреса на местните и регионалните власти

Политическият диалог между Конгреса и българските власти в подкрепа на изпълнението на настоящите решения на местно равнище, чието начало бе дадено през 2024 г., продължи и през 2025 г.¹⁴ Между експертите на Конгреса и българските заинтересовани страни се обсъжда план за действие, който се очаква да бъде изпълнен от общините под егидата на тяхното национално сдружение. На 3 юни 2025 г. делегация на Конгреса, съпроводена от представител на Службата за изпълнение на решенията, проведе срещи с кмета на София и със заместник-министъра на регионалното развитие, за да обсъди възможни мерки. Кметът на София декларира въпроса за общинското жилищно строителство за приоритетен в общината (вж. точка 4 по-горе), а представителят на Конгреса приветства ангажимента за справяне с дългогодишните предизвикателства, свързани със социалното жилищно настаняване в столицата. Друго посещение на делегацията на Конгреса е планирано за 26 ноември 2026 г., което ще позволи на постоянния докладчик по правата на човека на Конгреса да продължи политическия си диалог със съответните национални заинтересовани страни.

7) Предложение за подкрепа за спешни жилищни решения в София от Банката за развитие на Съвета на Европа (БРСЕ)

През 2025 г. БРСЕ предложи да предостави финансова подкрепа, насочена както към спешна помощ, така и към дългосрочни решения, за да се разреши ситуацията с ромските семейства в София, които бяха принудително изведени въпреки наложените от Съда привременни мерки, при условие че предложението бъде одобрено от Столичния общински съвет. След отрицателен вот в Общинския съвет обаче това предложение не беше прието.

Анализ на Секретариата

Индивидуални мерки

По делото *Симонова* жалбоподателката продължава да живее в незаконно жилище, но всички действия по принудителното ѝ извеждане оттам са били прекратени от властите, поради което индивидуалните мерки изглеждат тясно свързани с общите мерки и понастоящем не се налагат допълнителни конкретни индивидуални мерки. Същото важи и за делата *Йорданова и други* и *Иванова и Черкезов*.

Общи мерки

1) Проект на законодателни изменения за осигуряване на преценка на пропорционалността

Въпреки предишните решения на Комитета и изразената засилена загриженост в междинната резолюция от декември 2020 г., в които той настоява за бързо приключване на законодателния

¹³ Законът съдържа срокове за определяне на служебен адрес и за изготвяне на списък на гражданите за регистрация по служебен ред.

¹⁴ България е първата страна, в която Конгресът е започнал такъв процес (за развитието през 2024 г. вж. CM/Notes/1514/H46-14).

процес, започнат през 2019 г., необходимите законодателни изменения все още не са напреднали. Поради това се предлага Комитетът да изрази дълбоко съжаление от липсата на напредък и да прикани настоятелно властите да приемат бързо необходимите законодателни изменения, като вземат предвид и указанията в предишните му решения.

2) Преценка на пропорционалността от страна на съдилищата

Комитетът вече е отбелязал, че съдебната практика все още не е напълно установена в някои отношения. Прегледът на по-скорошни примери от съдебната практика показва, че това заключение все още е валидно. Все още изглежда, че личната ситуация на лицата, засегнати от заповеди за принудително извеждане, не винаги се обсъжда в достатъчна степен и че право на обжалване се предоставя само на лица, които имат вещни права или са извършили строителните работи, но не и на лица, които просто използват незаконното жилище, твърдейки, че то е единственият им дом. Следователно съдебният контрол все още е недостатъчен, за да се създаде ясна правна рамка за всеобхватна преценка на пропорционалността, въпреки съществуването на общи правни принципи за пропорционалност. Поради това все още изглежда уместно да се проучи предложението, направено в анализа от март 2024 г. за тълкувателно решение на ВАС за уеднаквяване на съдебната практика.

3) Достъпност и наличност на общински жилища или друг вид подслон

Следва да се припомни, че достъпността и наличността на общински и социални жилища са от решаващо значение за способността на властите да гарантират на практика пропорционалността на принудително извеждане в конкретни ситуации, в които може да се наложи настаняване на уязвими лица. Поради това Комитетът е призовал за възможности за увеличаване на наличността на цялостни решения за настаняване.

С интерес могат да се отбележат неотдавнашните ангажменти на кмета на София да изготви дългосрочен план за социални жилища и да приеме целенасочени мерки за справяне с бездомността, както и обсъдените възможности за използване на неизползвани държавни парцели и сгради като временно решение в столицата за ситуации на принудително извеждане. Властите биха могли да бъдат приканени да информират Комитета за развития по приемането на тези мерки. Те биха могли да бъдат приканени също така да предоставят информация за начини за справяне с проблема с неналичните или със силно ограничения брой на налични общински и социални жилища в много общини и за начини за увеличаване на наличните възможности за решения за настаняване, когато това е необходимо за гарантиране на пропорционалността на заповедите за принудително извеждане.

С интерес може да се отбележат също така действията по прилагането на законодателните изменения от 2024 г. относно адресната регистрация, тъй като те ще позволят на хиляди лица без адресна регистрация да се регистрират на общински адрес, да получат документи за самоличност и да кандидатстват за общинско жилище и други съответни социални услуги. Властите биха могли да бъдат поканени да пояснят как лицата, които нямат лесен достъп до информация и не могат лесно да бъдат открити, за да бъдат информирани в писмена форма, се уведомяват по подходящ начин за адресната им регистрация на общински адрес, както и да обяснят дали правилото, според което регистрацията на общински адрес се прави в общината на последния регистриран постоянен адрес на лицето, може да създаде затруднения при кандидатстване за общинско жилище в общината, в която лицето на практика живее в продължение на години, включително дали са възниквали такива ситуации.

4) Други мерки за осигуряване на преценка на пропорционалността

Както бе отбелязано по-рано, предложенията, направени в анализа от март 2024 г., за координационен механизъм между институциите с цел гарантиране на оценка на пропорционалността и, когато е уместно, алтернативно настаняване, изглеждат положителни. Властите могат да бъдат приканени да предоставят информация за евентуални последващи действия в това отношение.

Комитетът може също да приветства продължаващия диалог и сътрудничество между българското правителство, Националното сдружение на общините и делегацията на Конгреса на местните и регионалните власти, чиято цел е да подпомогне общините при преценката на пропорционалността на местно ниво, когато лица трябва да бъдат принудително изведени от незаконно или общинско жилище. В резултат на този диалог кметът на София е поел ангажменти по отношение на жилищните решения. Комитетът може да покани властите да го информират за по-нататъшни конкретни мерки, които са договорени и изпълнени.

Финансиране осигурено: ДА

Решения

Представителите на министрите

1. припомниха, че тези дела се отнасят до потенциални нарушения или нарушение на правото на жалбоподателите на неприкосновеност на жилището или на личния и семейния им живот в резултат на заповеди за изземване [на публичен имот] или за премахване [на незаконен строеж], касаещи домовете им, които са издадени и са били предмет на съдебен контрол при законова рамка, която не изисква преценка за пропорционалност;

По отношение на индивидуалните мерки

2. припомниха, че в делата *Иванова и Черкезов и Йорданова и други* всякакви възможни нови заповеди за принудително извеждане по отношение на жалбоподателите са тясно свързани с общите мерки и понастоящем не се налагат допълнителни конкретни индивидуални мерки; отбелязаха, че същото заключение се отнася и до настоящата ситуация по делото *Симонова*, тъй като жалбоподателката продължава да живее в жилището, считано за незаконно, и всички действия по отношение на постройката са били прекратени от властите;

По отношение на общите мерки

3. изразиха дълбоко съжаление, че въпреки някои положителни стъпки, предприети през 2024 г., не е постигнат осезаем напредък с приемането на законодателни изменения в отговор на указанията на Съда съгласно член 46 от Конвенцията и на загрижеността, изразена от Комитета на министрите в Междинна резолюция CM/ResDH(2020)357 и последващите решения; настоятелно призоваха властите да възобновят без забавяне законодателната си работа, като вземат предвид и указанията на Комитета в предишните му решения;

4. отбелязаха, че съдебната практика все още не изглежда напълно установена в някои отношения, въпреки съществуването на общи правни принципи за пропорционалност, и следователно е недостатъчна за създаване на ясна правна рамка за всеобхватна преценка на пропорционалността; повториха поканата си към властите да обмислят начини за по-нататъшно подобряване на съдебната практика;

5. приканиха властите да предоставят информация за увеличаване на наличните решения за настаняване, когато това е необходимо, за да се гарантира на практика пропорционалността на заповедите за принудително извеждане, по-специално в общините, които са най-засегнати от ограничената наличност на социални жилища; отбелязаха с интерес ангажиментите на кмета на София да изготви дългосрочен план за социални жилища и да приеме мерки за справяне с бездомността, както и обмислянето на използването на държавна собственост за временни решения в случаи на принудително извеждане, и приканиха властите да предоставят информация за изпълнението на обявените мерки;

6. отбелязаха също така с интерес информацията за мерките за прилагане на законодателните изменения от 2024 г. относно адресната регистрация, които следва да улеснят лицата, живеещи в незаконни жилища, да кандидатстват за общинско жилище или за други съответни социални услуги; приканиха властите да продължат да предоставят информация за прилагането на новите правила, като обърнат внимание и на аспектите, посочени в анализа на Секретариата;

7. приветстваха продължаващия политически диалог между българското правителство, Националното сдружение на общините и Постоянния докладчик по правата на човека на Конгреса на местните и регионалните власти, чиято цел е да подпомогне общините при преценката на пропорционалността на местно ниво, когато лица трябва да бъдат принудително изведени от незаконно жилище или жилище, собственост на общината; приканиха властите да информират Комитета за по-нататъшни конкретни стъпки, уговорени и изпълнени в резултат на това сътрудничество;

8. приканиха властите да предоставят до края на юни 2026 г. информация по всички горепосочени въпроси, като вземат предвид и аспектите, посочени в анализа на Секретариата, и решиха да възобновят разглеждането на тези дела най-късно през март 2027 г.